

Verdringt de Amerikaanse zwaardschede *Ensis directus* (Conrad, 1843) de inheemse zwaardscheden aan de Franse kusten ?

Nathal Severijns

In een publicatie enkele jaren geleden (Severijns, 2003) werd een overzicht gegeven van het relatieve voorkomen van de verschillende soorten zwaardscheden, *Ensis arcuatus* (Jeffreys, 1865), *Ensis directus* (Conrad, 1843) en *Ensis ensis* (Linnaeus, 1758) en van het mesheft *Solen marginatus* (Pulteney, 1777) in Blonville-sur-Mer, een buurgemeente van Villers-sur-Mer aan de Franse Kanaalkust ten zuiden van le Havre. De resultaten (op basis van waarnemingen op 11/03/2002) waren toen als volgt: *Ensis arcuatus:Ensis directus:Ensis ensis:Solen marginatus* = 10:18:5:15. *Ensis directus* kwam toen dus in Blonville-sur-Mer in ongeveer dezelfde aantallen voor als de drie andere soorten.

Op 8 juli 2007, had ik de kans om dit onderzoek op dezelfde plaats nog eens over te doen. Dit leverde nu echter een totaal ander beeld op. De vloedlijn lag letterlijk bezaaid met verse doubletten van *E. directus*. Over een afstand van ongeveer 300 meter trof ik er enkele 100.000-den aan, waaronder ook enkele levende exemplaren. In de voorbije jaren heeft er zich in Blonville-sur-Mer duidelijk een explosieve toename in de aantallen van *E. directus* voorgedaan. Daarnaast vond ik ook enkele tientallen verse doubletten van *S. marginatus*, maar het was hard zoeken om enkele exemplaren van *E. arcuatus* en *E. ensis* te vinden. Van de eerste soort vond ik 7 verse doubletten, en van de tweede soort 6 verse doubletten. Toen ik dezelfde plaats bezocht in april 2004 en in januari 2005 en juli 2005, waren *E. arcuatus* en *E. ensis* wel nog duidelijk en in vrij grote aantallen aanwezig. Zo werden toen telkens verschillende tientallen verse doubletten van *E. ensis* gevonden.

Terwijl *S. marginatus* momenteel dus blijkbaar wel nog duidelijk aanwezig is voor de kust van Blonville-sur-Mer lijkt het er sterk op dat *E. arcuatus* en *E. ensis* de voorbije paar jaren sterk in aantallen zijn afgenomen. Dit hangt mogelijk samen met de explosieve toename in aantal van *E. directus* die mogelijk de ruimte van de twee andere soorten inneemt.

Een gelijkaardig fenomeen deed zich eerder ook aan onze eigen Belgische kust voor met *E. arcuatus*, *E. ensis* en *Ensis minor* (Chenu, 1843). Vroeger waren *E. arcuatus* en *E. minor* aan de Westkust vrij algemeen. Na de introductie en de explosieve toename van *E. directus* zijn ze echter alle drie verdwenen. Later zijn de aantallen van *E. directus* enigszins afgenomen en intussen waarschijnlijk min of meer gestabiliseerd. Sinds enkele jaren spoelen er nu wel weer regelmatig kleine aantallen verse en levende

exemplaren van *E. arcuatus* aan, maar het gaat nooit over grote aantallen. *E. minor* blijft echter afwezig op onze kust.

Het verdrukken en/of doen verdwijnen van inheemse soorten is duidelijk één van de negatieve gevolgen van de introductie van een exotische soort. Door de wereldwijde toename van dergelijke introducties tijdens de voorbije tien jaar (zie bvb. Kerckhof et al., 2007) dreigt zo een mogelijke verarming van het totale soorten aantal.

Summary

At Blonville-sur-Mer (English Channel, south of Le Havre, France) a comparison is made of the razor shells (genera *Ensis* and *Solen*, *Bivalvia*, *Mollusca*) found on the beach in March 2002, April 2004, January and July 2005 and July 2007. While the native *E. arcuatus*, *E. ensis* and *S. marginatus* were still reasonably abundant, together with the alien *E. directus*, in 2002-2005, this situation had clearly changed on the last visit: *E. directus* greatly outnumbered *E. arcuatus* and *E. ensis*. *Solen marginatus* seemed to be less affected.

Literatuur

- SEVERIJNS, N., 2003. De verdere opmars van *Ensis directus* (Conrad, 1843) in West-Europa. *De Strandvlo*, 23(4): 153-158.
- KERCKHOF, F., J. HAELTERS EN S. GOLLASCH, 2007. Alien species in the marine and brackish ecosystem: the situation in Belgian waters. *Aquatic Invasions*, 2(3): 243-257.

**Buizegemlei III
2650 Edegem**